

ni *Madeix* (art. infra). Endemés, ni estem segurs del seu significat que pot ser 'marjal' o bé 'maresme' o 'riberal de terreny sec'. Així no podem fer més que unes conjeitures. Es pot pensar que de sota *madaleix* vingui una forma **mareleis*, resultat d'un encreuament entre una forma antiga de *maresme* (MARITIMUM) i de *lleixa* 'repisa'? J.G.

[*Madalex*, -*lexus* no significa cap dret en aquests docs. sinó un indret o paratge a la vora del mar; d'altra banda és impossible, per òbvia raó lexicomòrfica, relacionar-ho amb el mot germànic que significa un prat. Es pot i convé prescindir totalment de l'opinió del *Du C*, que no té sinó coneixement mutilat del document, i no sap res del mot català.

D'altra banda el NL *Madaloc* i el mot *madaleix* són ben inconnexos: coses i llocs diferents i enllaç etimològic evidentment impossible. L'etimologia de *Madaloc* quedà sòlidament establerta, encara que Kremer no la conegui, i fóra va tornar-hi.

Resta la interessant i obscura qüestió de l'etim. de *madaleix*. Car el significat és visible pels contextos: sembla clar que en tots tres docs. (953, 982 i 1070) *madaleix* (-*exus*) és un apel·latiu (no hi havia raó per posar-lo amb majúscula) i sempre amb el significat de 'ribera o costa de la mar': Torrelles és també prop de mar, i el Grau de l'Estany de Castelló desemboca a mar. Doncs: ribera de mar (res de marjal!) més aviat que maresme, car serveix com terrenal, per tant és una línia precisa; i els maresmes i aiguamolls tenen extensió molt incerta i imprecisa. És verssemblant, però, que també hagi designat els maresmes litorals.

La solució del problema etimològic és senzilla: ll. MARIS *DELAXUM 'cessació del mar, deixalla de mar': de DELAXARE > oc. ant. *delaissar* 'cesser, manquer, abandonar' (PDPF), cat. i hispano-romànic *deixar* cf. cat. *relleix* 'reliquia'.

Amb una història fonètica ben clara: *marsdelaiš* > *masdæleix*, reduït a *madæleix*, com sol passar amb la *s* davant de tota altra consonant sonora: *brodar* BRUZDAN, *Bo-de-tosca*, *Bo-de-quers*, *Bo-de-mont* (<*Bosc de*- vol. III, 96), *Rodors* < *Rosdors* (art. infra) *Aneto* < *Asneto*, els dial. *quarema*, *cincogema*, etc. J.C.]

¹ Sobre *Comolato*, veg. *Comalats* a l'art. *Lada*.—²La *Cat. Car.* II, 38.23 transcriu *Madalanco* amb error de *n* per *u*.—³ DuCange, que duu només la cita de 1070, «--- *madalexo maris*---», imagina un *madalexus* amb el significat de «jus quod domino competit in rebus, quae ad litus ejiciebat maris aestus»; és a dir, un dret feudal fixant-se en un mot germànic *mada* 'certa extensió de prat dallable' (cf. anglès *meadow*), que cita d'un doc. de c. 800.

MADARA

Partida i veïnat en el terme de Monòver (XXXVI, 72.17) i *GGRVal*. De l'àr. *madara*, 'clapa, conglomerat de fang i d'herba' («cespes»: *RMa.*, 290, 181), «motte, butte, éminence faite par la nature ou par l'homme» en un glossari de geògrafs àrabs i en Boqtor (Dozy II, § 75); de l'arrel àr. *mdr* 'arrebossar, cobrir de calç (un edifici) En els diccionaris orientals aquell substantiu apareix també amb el significat de 'poblet, llogaret'.

El Madàs, V. *Ermedàs*

MADEIX, MADEIXÓ

En un doc. de 936 apareix *Coma de Madexo*, prop de Madrona (poblet agre. a Pinell de Solsonès), i hi ha referència al mateix lloc en un doc. de 1031: «--- ipsa *comma de Madex*--- affr. or. castr. *Pinell*» (Arx. Sols., J.Cor.).

Altament trobem *Madeix* com a NP, llatinitzat, amb diverses grafies i en algun cas amb -*t*-: així en un escrit de 961 s'esmenta *Madexus*, paborde notari de St. Llorenç, lloc prop de Bagà (Berg.) (Serra, *Pinós i Mataplana* III, 82-83), i *Madexo* en un de 1017 de Terrassa (*BABL*. VII, 402); un G. de *Matais* apareix en una carta de pobl. de 1161 (Font Rius, *Cart. Pobl.*, núm. 116, p. 169), atorgada als habitants d'Avinzelló (lloc identificat com *Vensilló*, despoblat dels Alamús, Segrià); id. en doc. val. de 1284, *Mtz.Fdo.*, *Cat. Doc. Val.ACA* II, núm. 1946).

D'altra banda: 879 «omines, nomine Todaldo et *Madaxone*» (*Dipl. Catedr. Vic.*, núm 1); en doc. d'Alaó: «tibi entori nostro *Madexoni*--- vindimus tibi jam dicto *Madexone*---» (Abadal, *Comtats Pall. i Ribag.*, núm. 45, p. 308), i en un altre de 874 una dona dita Aurona fa una donació per remei de l'ànima del seu marit: «pro viro meo nomine *Madasone*--- propter remedio anime viro meo *Madaxoni*» (ib., núm. 73, p. 323).

L'abundància del nom en els segles IX-XI i la declinació -*x* /-*xon* revela un NP d'origen germànic; declinació analògica del tipus germ. FULKO, -KON 45 o -KONIS; ENEKO. -KONIS.

Notem que efectivament en un doc. de 858 hi ha referència a un «Gotus quidam *Madascius*», que junt amb altre got *Ricosindus*, s'havia apoderat dels béns de l'església de St. Esteve, en la diòcesi de Barcelona (Abadal, *Cat. Car.*, II, pp. 349, 351; repetit en doc. de 874, p. 433).

J.Cor. veu sota les formes llatinitzades una probable base gòtica MATHAGIS. Interessa el doble tractament de la dental fricativa -TH- com a -T- sorda (*Mataix*) i possiblement com a -D- fricativa (*Madeix*),¹ i, a més, el tractament de -(G)IS com -*ais* >-*aiš*